

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 80.
Scrisori nefranțose nu se primesc. Manuscrise nu se retrimit.
INERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf., Max. Augenthaler & Emerich Lassar, Heinrich Schatzk., Rudolf Bossa, A. Opelke Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 5 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai deosebite după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 8.a o seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 51)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 80, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 281.—Anul LXII.

Brașov, Duminică 19 (31) Decembrie.

1899.

Nou abonament

la

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Ianuarie st. v. 1900

se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 12 fl. (24 corone); pe șese luni 6 fl. (12 corone); pe trei luni 3 fl. (6 corone); pe o lună 1 fl. (2 corone).

Pentru România și străinătate: pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună 3.50 franci.

Abonamente numai la numărul poporal de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl. (4 corone); pe șese luni 1 fl. (2 corone).

Pentru România: pe un an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate poștale.

Administrațiunea.

Interpelările în afacerea Iancu.

Când totă lumea civilisată se pregătesc să serbeze încheierea véculei al nou-șpe decelea, numit véculei luminei și al civilizațiunei; când fiă-care popor își face socotela cu trecutul său, revocându-și în memoria toate stăruințele, luptele și jertfele aduse în acest veac, pentru-ca prin dobândirea libertății și a drepturilor sale să pôta ajunge la bunăstarea și cultura, la care aspiră cu egală îndreptăție alături cu celelalte popore din lume, — ce se petrece la noi, în Transilvania, Bănat

și Tera unгурescă, aici în inima sud-ostică a Europei?

Se petrec lucruri, ca nicăiri în statele civilisate. Se denegă poporelor de milioane de suflete, cari formeză majoritatea statului și cari, spre deosebire de poporul dīs „stăpânitor“ și „alcătritor de stat“, sunt numite „popore nemaghiare“, li-se denegă nu numai dreptul de-a ave aspiratiunile lor firești naționale, dēr chiar dreptul de-a fi și de-a trăi pe acest pământ ca națiuni deosebite, cum le-a lăsat Dumnezeu.

Mai mult însă. Gróznicul despotism, ce a crescut și s'a îngrășat ascuns sub aripile unui liberalism și constituționalism fals și asupritor, cuteză astăzi, în nesațul său de-a înghiți viața națională a poporelor desmoștenite, să atace chiar și trecutul lor și să stingă și nimicescă gloria luptelor lor pentru libertate și naționalitate.

De ani de zile se sēvērșesc în privința acēsta din partea adversarilor noștri atentatele cele mai îndrăznețe, îndeosebi în contra națiunei noastre. Nu le este destul, că atacă și prigonesc neconținut pe luptătorii pentru drepturile poporului român, pe toți cei-ce simt starea umilită și asuprită, în care a ajuns națiunea lor și cari au inimă pentru sorțea poporului lor, — dēr mai prigonesc și pe bărbații vrednici și mari ai națiunei noastre, cari nu mai sunt în viață, insultând și batjocorind amintirea lor atât de scumpă fiă-cărui Român.

Casul cu procurorul dela Alba-Iulia, care a insultat memoria lui Avram Iancu, a eroului, care a luptat acum cinci-șeci de ani pentru libertatea și drepturile poporului român, este numai o verigă în lungul lanț al pătimășelor isbucniri ale nenorocitei ure de rassă, de care sunt stăpâniți cei-ce se încăldesc și se îmbuibă astăzi la sōrele puterei.

Faptul procurorului orbit de

acēsta ură, în legătură cu toate cele ce au premers în afacerea colectării pentru monumentul lui Avram Iancu a format obiectul interpelațiilor făcute erī din partea Românilor în adunările reprezentanțelor comitatense din Sibiu și Deva, despre care ni-se raporteză mai jos.

Atitudinea bărbătescă a membrilor români din amintitele congregațiuni cu ocaziunea acestor interpelări, a dat cea mai viuă expresiune marei indignări, de care a fost cuprins poporul nostru în fața insultelor și clevetirilor amintite, ce s'au făcut la adresa poporului român înaintea tribunalului din Alba-Iulia, precum și în o parte mare a presei maghiare, care a avut obrazul de a-le aproba și părtini.

La Deva d-nii Francisc Hossu Longin și Dr. Aurel Vlad, ér la Sibiu d-nii Dr. Comșa și Zevedeu Mureșan au formulat așa dīcēnd în interpelările d-lor păreri generale, ce domnesc ađi în sinul Românilor asupra necalificabilei purtări a adversarilor noștri atât de ineređuți în scutul, ce li-l dă guvernul în mēsură, în care ni-l detrage nouē, cetățenilor de a doua mână, condamnați a fi ținta atacurilor și insultelor lor necurmate.

S'a pretins în aceste interpelări în deosebī să fiă retras monstruotul ordin al ministrului Perzel dat în afacerea colectelor pentru monumentul lui Iancu; s'a arătat cum nu se respectă legea și cauzele judecate nicī de cătră un tribunal și s'a cerut satisfacțiunea legală prin disciplinarea procurorului, care a cutezat să facă politica cea mai infectă și pătimășă înaintea unui tribunal, insultând memoria unui bărtat mare și adorat al poporului român. Afară de acēsta s'a mai atins cestiunea gravă a ațitărilor continue îndreptate contra Românilor și a celorlalte naționalități, la care s'au dat foile maghiare șoviniste și care, continuân-

du-se, pot ave cele mai fatale urmări pentru pacea și liniștea dintre poporele țării.

Pusă cestiunea pe acest teren înaintea adunărilor comitatense, guvernul va fi silit să ia o pozițiune hotărîtă și să se pronunțe într'un fel, ca să se scie odată pentru tot-deuna ce înțelege sub „regimul dreptului, legii și dreptății“.

Revista politică.

Incurcătura politică în *monarchia noastră* dualistă continuă și situația generală critică nu s'a îmbunătățit cu nimic în zilele din urmă. Punctul de greutate fiind în Austria, e forte firesc, ca acolo să se și caute mijloce de îmbunătățire. **Noul ministeriu austriac** a fost numit, se dīce, numai pe câte va săptămāni cu însărcinarea, de a introduce pe temeiul §-lui 14 legile cele mai de lipsă ale pactului. După ce-și va fi sfirșit misiunea acēsta, el va fi dimisionat, locul lui ocupându-l un alt ministeriu.

Fōrte mare însemnătate se dă în împrejurările de față cestiun **dacă va succede ori nu împăcarea dintre Cehi și Germani**, dela care atērnă în mod hotăritor pacea în Austria. Alaltăeri s'au adunat deputații germani din Boemia, ca să hotărēscă asupra întrebării, dacă să între ori nu în dieta provincială din Praga. Deputații germani din Praga deja în Februarie 1898, când se desbătea asupra adreselor privitoare la dreptul public boem. Acum se crede, că Germanii vor intra érašī în dietă, deōrece sunt semne, că Cehii ar fi înduplecați a continua tratările de împăcare cu Germanii. Dacă va succede acēsta împăcare, Austria va fi profitată mult în toate privințele.

FOLETONUL „GAZ. TRANS.“.

Amintiri dinainte de 1848.

I.

Avram Iancu.

Seriu tot sub impresiunea momentului. La insulta procurorului de paradă, Lazar Miklos, titulat și conte, ce ni-o făcū numind „haramia vezer“ pe scumpul nostru de piă memoria Avram Iancu, regele munților, eroul nobleț din 1848, — mi-am revocat în memoria suvenirile de acum vre-o 55 de ani.

Pe atunci eram prunc, dēr ca toți pruncii fōrte bine țin minte cele petrecute, căci și altcum eram în școlă înaintată. Cuartirul imī era în Clușiu, în ulița Turdii, sub „temeteu“ (cimitir) la octogenarul Andrei Demeter, cetățen, înflăcărât naționalist român al timpului său (intr'alt număr voi reveni la el.) În

față cu noi era curtea lui Bergai, profesor și prodirector al liceului academic, mai târziu proprietatea Românului avut Molnar.

Intr'o dī de tōmnă din 1844, mergēnd eu la școlă, aflai pe Demeter vorbind cu Bergai. Salutându-i, eram să trec în drumul meu, dēr mă agrai gazda mea, d-l Demeter: „Comedisti?“ (Ai mâncat?) Atunci Bergai îl întrebă: „Quot proles habet in hospicio?“ (câți copii ai în cuartir) — „Quator“, fū răspunsul, „sed omnes petulantes“ (patru, dēr toți sunt neascultători.) Ér Bergai îi dīse: „et in aula mea sunt tres: minor Tobias, et ille est petulans, — major Tobias probus. Abrahamus Iancu autem est honestissimus et humanissimus juvenis, videntur habuisse bonam educationem“. (Și la mine sunt trei. Tobias cel mai mic, și acesta e neascultător; Tobias cel mai mare e un tinēr de trebă, Avram Iancu însă este cel mai cinstit și uman tinēr, se vede a fi avut ambii bună educațiune.) Iancu cu Tobias

cel mai mare erau juristi, ér cel mai mic Tobias gimnast.

Așa s'a exprimat despre Iancu însu-și profesorul său, prodirectorul Bergai, bărbat de vre-o 60 de ani; el era numai de atunci căsătorit, avea o nevastă fōrte tinēră și frumosă; una din fetele acestuia a fost măritată după Românul Alesandru Vele, major de honveđi, pe atunci pensionat.

Ilie Vlassa Cicudi, fostul canonic metropolitan, în 1848 era paroch în Vereșmort, lângă Mureș-Uiōra. (Cu turburările de sub episcopul Lemeni îl destituise Gaganetz, episcopul rutean, ca comisar; de-odată mai destituise și pe socrul meu Paul Poruțiu, protopopul Almașului mare, pe profesori și pe mulți alții.) În acele zile de răstriețe, dēr de un prospect mai bun al erei libertății poporelor, ajungēnd Iancu cu Iosif Moga și alții la Vereșmort, aflară pe posesorul din Vințul de sus Kovacs (ungur) și pe preotul reformat

vēduv tot de-acolo, încătușati. Iancu și-a scos sabia din tēcă și i-au apērat de mōrtea mai mult sigură. Acēsta mi-a istorisit'o nu numai odată acel Ilie Vlassa, care-mī era cumnat (ținēnd pe-o soră a nevestei mele) și o spune și soția mea, care a crescut la dēnsul și e martoră oculară.

Acestea sunt fapte, cari dovedesc nobleța eroului Iancu, ca să nu mai amintesc și altele, pe cari le-am audīt din rostul conșcolarilor mei de odiniōră Parteniu Rațiu, Morar etc. fost vice-tribunū, — tot fapte de lealitate, de generositate și umanitate. — Dēr istoria națională este unul din cele mai scumpe te-saure pentru ori-care popor. Ea e chīamată și competentă a dovedi și arăta meritele bărbaților jertfiți pentru libertate, și nobleța eroilor noștri.

Ioan Papiriu Pop,
protopop.

Intr'aceea la Viena s'au ținut ărăși dălele aceste sfătuirii între mi niștri asupra cestiunilor dela ordinea dălei. Au luat parte la aceste sfătuirii ministru-președinte Wittke și ministru de finanțe austriac; din partea Ungariei ministru președinte Szell și ministru de finanțe Lukacs. Foile ungurești spun, că ministru președinte Szell a avut o dă grea la Viena. Vorba fiind de cvotă, el a avut mară greutăți de invins, vrând să-și valideze punctul său de vedere, ca adecă cvota să fiă stabilită de cătră corônă numai pe o jumătate de an. O scire telegrafică din Viena anunță, că fôia oficială va publica în ultima dă a anului o patentă împărătască, prin care cvota se va stabili cu 65·4% pentru Austria și cu 34·4% pentru Ungaria.

Dălele acestea se deschid tôte dietele provinciale din Austria. Mare nemulțămire a cauzat la Românii bucovineni, că dieta Bucovinei n'a fost convocată. Causa neconvocării se crede a fi uneltirile guvernului Bourguignon, care nu are îndrăsnela de a da față cu deputații români. Din partea Românilor s'au făcut pași la guvern, ca măsura acăsta să fiă retrasă și să se deschidă și dieta Bucovinei.

În străinătate tot rășboiul dintre Burii și Englesii este, care preocupă lumea. După înfrângerea Englesilor la Colenso, nu s'au întemplat lupte mai însemnate. Anglia se pregătesce a trimite la Africa trupe nouă și a dat ordin comandantilor săi din Africa, să nu mai facă nici un pas până când nu vor sosi acolo noii comandanți supremi cu trupele. Burii încă se pregătesc din tôte puterile pentru luptele viitoare. Opinia publică din Anglia continuă a fi agitată și așărărită contra guvernului engles, care a început rășboiul, fără a fi pregătit în deajuns. Mare neliniște cauzăză Englesilor și faptul, că Olandesii din țera Cap prind armele cu miile pentru a lupta alături de frații lor de sânge împotriva dominației englese.

Din congregația comitatului Uniădora.

(Raport special al „Gazetei Transilvaniei“.)

Deva, 29 Decembrie.

Congregația de astăzi 29 Dec. st. n. a fost una din cele mai interesante, fiindcă s'au debătut două cestiuni de mare importanță: insulta făcută memoriei lui Iancu și desfrul pressei maghiare față de poporul român.

Înainte de-a se trece la afacerile interne (erau la ordinea dălei 106 obiecte) ia cuvântul d-l Dr. Aurel Vlad și anunță, că are să adreseze vice-șpanului o interpelare de mare importanță pentru poporul român.

Abia a început însă cu introducerea, când toți membrii maghiari, în frunte cu șpanul și vice-șpanul, devenind nervoși, în mod estra-ordinar intreruseră pe vorbitor, sub cuvânt, că n'ar vorbi într'o cestiune, ce cade în sfera administrației.

Fără a pute continua, interpelantul predă interpelarea sa vice-șpanului, care o împătură, apoi ărăși o desface, o cetesce iritat, și ărăși o pune pe masă.

În fine, după-ce s'a făcut provocare la regulamentul intern și s'a făcut propunere chiar din partea unui membru maghiar, ca să permită cel puțin ceteria interpelării, d-l Dr. Aurel Vlad a cetit următoarea:

Interpelare.

Onorată congregație!

În urma atentatului criminal săvârșit de neomul procuror contele Lazar Miklos din Alba-Iulia față de memoria lui Iancu cu ocaziunea pertractării din 30 Nov. și 1 Dec. a. c., când numitul susbaș, plătit și susținut și din a noastră sudore, nu s'a sfit a pângări memoria sfântă a celui mai mare și rubit erou național român din anii 1848—49, numindu-l „haramia veser“ și insultând astfel întreaga națiune română, — o adăncă și legitimă revoltă a cuprins tôte straturile poporului român, și agită în continuu spiritele, ce nu s'au așteptat la un atare atentat barbar și fără de părechia în istoria poporilor civilizate.

Deore-ce interesele statului și ale paicenei conviețuirii pretind pentru mulcomirea opiniei publice a adănc vătămăturii poporului o satisfacțiune esemplară, am onore a adresa d-lui vice-comite următoarea interpelare:

I. Ce pași a făcut d-l vice-comite, ca reprezentantul acestui comitat eminamente românesc, pentru a căștiga satisfacțiunea cuvenită pentru neumanul atentat comis față de memoria lui Avram Iancu prin procurorul Lazar Miklos și pentru a curma agitațiunea și revolta, ce din dă în dă ia dimensiuni tot mai mari?

II. Ce pași a făcut d-l vice-comite, ca reprezentantul comitatului onorat de sôrte prin împrejurarea, că pe teritoriul său își dârme somnul de veci tragicul erou Iancu — pentru a ne senti în viitor de-asemenea scene și evenimente penibile?

III. Dăcă pân' acum nu s'a făcut încă nimic în acăstă privință, nu crede d-l vice-comite, că în urma oficiului ce-l pârta, e dator de-a aduce la cunoștința d-lui ministru de justiția, că poporul român și în special locuitorii acestui comitat revoltați în sufletul lor pretind satisfacțiune cuvenită, și nu se simte d-l vice-comite obligat de-a trage atențiunea d-lui ministru de justiția, că e timpul suprem de a se lua măsurile necesare pentru împiedecarea procurorilor regesci de-a face politică în sanctorul justiției și de-a vătămă prin vorbe nesocotite sentimentele de pietate și justiția ale cetățenilor?

Deva, 29 Dec. 1899.

Dr. A. Vlad, membru al congreg.

Acăstă interpelare a scos din sărite atât pe involburatul șpan, cât și pe membrii maghiari, cari nu sciau ce să facă și să dăca de confuși, ce erau. Fiind spiritele agitate și sgomotul mare, în sală interpelantul n'a fost în stare, să-și motiveze în detaliu interpelarea, ăr vice-șpanul voind să trecă peste acăstă temă penibilă, răspunde, că interpelarea nu se ține de sfera sa de activitate, și șpanul anunță, că congregațiunea ia la cunoștință răspunsul vice-șpanului.

Nici că s'au potolit spiritele, când se ridică membrul Francisc Hossu Longin și, cerând cuvântul, cetesce următoarea

Interpelare,

cătră vice-comitele comitatului Hunedórei.

În fața spiritului antidinastic și a agitațiunilor dălnice, ce se propagă în presa maghiară intrunind tôte atribuțiile delictului cuprins în §-ii 271 și 272 din cod. pen., prin care se submină autoritatea legilor, se provocă încontinuu la ură Maghiarii contra Românilor, se țin în continuă nemulțămire și ferbere popórele constitutive ale acestui stat, — se conturbă concordia, liniștea publică și siguranța privată, ba însa-și ordinea de drept a statului;

În fața faptului, că procurorii regesci, nici într'un singur cas, dela înființarea acestei instituții, nu au cerut satisfacțiune înaintea justiției pentru agitațiunile pressei maghiare contra naționalităților nemaghiare, care ar fi să fiă egal îndreptățite după lege, deci cu același drept la scutul legii; apoi

În fața faptului, că fôia „Budapesti Hirlap“ agită necarmat contra naționalităților nemaghiare și amenință chiar cu mobilisarea opiniunii publice maghiare, contra națiunii române; ăr fôia „Magyarország“, nemulțumită cu negațiunea esistenței națiunii române în acăstă țera, insultă pe eroii naționali români și luptătorii fideli dinastiei habsburgice și care cererea de satisfacțiune legală o numesce: jăfuire, incendiu, omoruri ș. a.

În fine că fôia „Egyetértés“ atinge încontinuu pe augustul purtător al corónei și chiar pe moștenitorul presumpțiv al aceleia și paralel agită la ură neimpăcată contra Românilor, întreb:

Are de gând d-l vice-comite să propună cu urgență măsurile de lipsă, pentru ca pe cale legală să se înfrăneze și să se pedepsescă aceste încălcări de lege; și în special

Are de gând să propună congregațiunii trimiterea unei adrese la guvernul unguresc și asocierea la comitatele surori, pentru ca puterea executivă să caute sanarea acestor încălcări înaintea tribunalelor.

Deva, 29 Decembrie 1899.

Francisc Hossu Longin,
membru al congreg.

Vădând compatrioții, că trebuie să sôrbă și acest amaric pahar, se astem-părără nișel, așa încât interpelantul a putut în liniște și abia de câte-va ori intrerupt a-și motiva interpelarea, dăcând cam următoarele:

Onorată Congregație! Într'un stat constituțional și de drept, în care domnesce egala îndreptățire, fiă-care cetățen are dreptul de a apela la scutul legii și a pretinde pedepsirea acelor, cari vătămă sentimentele sale cele mai intime și sacre.

Cred, că nimeni nu va trage la îndoială, că o administrațiune bună, conștientă, corectă și chiar legală, se pôte face numai când spiritele sunt liniștite și cetățenii sunt scutiți de insulte și de pângărirea sentimentelor lor sacre.

De aceea nu pôte fi indiferent nici pentru executiva statului, nici pentru cel ce este chemat, să facă o administrațiune imparțială, și așa nu poți rămâne indiferent nici d-ta, d-le vice-comite, față de trista aparițiune, că presa desmățată maghiară are temeritatea a tiri în noroi tot ce majorității comitatului de d-ta administrat e mai scump, și nu se șfiesce de a se atinge chiar și de capul statului și ai săi. Un bun administrator nu pôte deci trece cu nepăsare peste aparițiile amintite, ci din contră are suprema datoriă, de a se îngrijii, ca destrăbălarea să fiă înfrănată și neînțelegerile să se vindece și să dispară.

Eu așa cred, că D-vóstră nu puteți aproba desfrul deslăntuit în presa maghiară și îndreptat cu o furie nebună în parte și contra populației comitatului, ce D-ta ești chemat a-l administra și a-l împărtași de scutul legii. Căci dacă nu ar fi așa și D-ta te ai identifica cu acel curent nenorocit pentru întreaga țera, atunci d-ta nu ai fi viceșpanul celor 93% Români din acest comitat, ci ai fi numai viceșpanul Ungurilor. Și ai pute d-ta împăca acăsta ținută cu jurământul de fidelitate, depus cătră Domnitor și cu promisiunile solemne date cu ocaziunea instalării d-tale?

Apoi nu țit e bătător la ochi, că numai noi Românii putem fi atât de patriotici, încât procurorii numai pe noi să ne infunde în temniță și numai noi să fim pururea huiduși și batjocuriți?

Êta deci, onorată congreg., că cestiunea, ce o sulevez, nu este și nu pôte fi atât de neimportantă, precum se pare a ceti de pe fețele și din gesturile D-vóstră, că o priviți — și prin urmare, am motive tamenice, să fac întrebările puse primului oficial responsabil și a pretinde să-și facă datoria.

Vicecomitele buimăcit și perples declară, că nu se identifică cu ceea ce scrie presa maghiară în cestiua sulevată și declară, că pentru dănsul nu este indiferent buna și paicnică conviețuire a cetățenilor, însă neavând putere nu pôte dispune pentru delăturarea rețelilor, deci cere, ca răspunsul să i-se ia la cunoștință. Majoritatea primesce răspunsul.

S'a trecut apoi la desbaterea celorlalte obiecte, cari însă nu sunt de interes general.

Corespondentul.

Colinde.

La sfârșitul lumii*)
Trimbița-vor ângerii
În patru cornuri de lume
La tot omul p'a lui nume.
Dumnezeu s'a coborî
Pe pământ cu ângerii
Să judece ômenii.
Judecata-i mare price
Domnii și 'mpărății-or plânge,
Nice aur, nici argint
Numai sânge drept și sânt.
Și raiul li-s'a deschide,
Iadul s'a descoperi
Ca să vadă toți dreptii
Unde merg pécătoșii.
În rîuri de focuri mari
Și cu gură or' țipoti,
Și s'a 'nceua ca 'ntr'o pétră
Și pétra pe ei va cresce
Și-or fi 'n veci fără nădejde.
Pe cei bunii i-or ridica,
I-or ridica ca 'ntr'un nor

*) Se repetă după fiă-care vers.

Unde-o fost Adam fecior
La binele tuturor...
La binele ne'ntrecut
Unde-o fost Adam demult.

*

Haidăți se suim cu toții
Florile d'albe.

La Vifleim în cetate,
C'acolo nu este nime
Numa-o fată tinerea
Cu coconul lângă ea.
Coconu este-nfășat
În iesle de boi culcat,
Căți pociumbi la iesle sunt
P'atâtea făclii ardând,
Ângerii din cer venind
Să li-aducă lor plocon*)
La fată și la cocon.
— Noi, Marie, te-am mări
Ne temem, că țim-om greși,
Că ești îmbrăcată 'n sôre
Și cu luna la picioare,
Sântă ești și sântă-i fost,

*) plocon = dar.

C'ai dat țită la Christos
Și ni-e nouă de folos.

*

Coborit'a coborit
Dômne a Ler și a Lerui Dômne.

Ângerul Domnului sânt
S'a coborît pe pământ,
La Ierusalim s'a dus
— La păstorii c'o și d'ajuns:
Bună veste se v'e spun,
Că eu acum din raiu viu
Și Augustin a strîns țera
Și suflete-a numărat;
Număra ce număra
Găsi și pe Maria
Cu Iosif soția sa.
Maria voind să nască
Tot umbla din casă 'n casă
Nime 'n lume nu o lasă...
Când fuse de cătră sêră
În poiată s'aseșară
Și-a născut un fiu frumos
La numit: Isus Christos,
Și-a născut pe fên uscat
L'a numit: Mare 'mpărat.

Unde Domnul sânt născă
Roua peste boi cădea,
Din pociumbi făclii ardea,
Din grădele luminele,
Din paită luminiță,
Legănaș din ergănaș,
Cu fuseci de fulgerei,
Și cu funduri de tunuri.
Sufală vântul din senin
Se lăgână cât de lin,
Sufală vântul de sub sôre
Se lăgână cât de tare.

(Mulțămită după colindă):

Mă dusei icea 'n vecini
Bine nu intrai în casă
Crăciunul era pe masă
C'o cupă de vin nou rasă.
— Fă-te 'n latură, frate,
Să-ți spun și eu a mele fapte,
Că și eu am umblat la școlă
Și pe aici, și mai departe
Ca să 'nvăț puțină carte
Câtă tu minciună, frate...

Coborî cocoș de pe căprior
Să te spălăm pe picior,
Să te presărăm cu sare

Din congregația comitatului Sibiu.

— Coresp. part. a „Gaz. Trans.”

Sibiu, 29 Decembrie 1899.

Mă grăbesc a vă raporta pe scurt despre atitudinea demnă, ce au avut-o ați în congregație membrii români. În numele lor a adresat d-l Dr. Comșa (Seliște) o foarte însemnată interpelare cu privire la dureroasele întâmplări, ce stau în legătură cu afacerea colectelor pentru fondul lui Iancu.

D-l Dr. Comșa a cetit cu voce respirată și accentuat interpelarea sa, care cuprinde 3 puncte principale. A întrebat adică pe vicespan, dacă are de gând să intervină însuși și să propună congregației proiecte de adresă pentru-o: 1. Să fie revocată ordinul fostului ministru de interne Perczel din Martie 1895, prin care s'a oprit colectarea pentru monumentul lui Iancu, ordin, care a mâhnit adânc pe Rumâni, vătămându-le sentimentele dinastice și naționale; să fie mai departe apărută și păstrată intactă autonomia, rezervată de legea administrațiunii, și să fie respectată de către justiția judecătorească adusă odată de către ministru în afacerea colectării și a confiscării fondului pentru monumentul lui Iancu ?? 2. Pentru-oa ministru de justiție să dea un ordin circular către procurori, provocându-i să încunjure ori-ce pasiune politică militantă, de partid sau națională în exercitarea oficiului lor față cu naționalitățile nemaghiare. Să fie cu respect față cu istoria și onoarea acestora și să susțină autoritatea sentințelor administrative și a cauzelor judecate înaintea tribunalelor; — 3. Pentru-oa să dobândescă satisfacția, conform legii și a rezoluțiilor de stat pentru vătămarea conștiinței dinastice, istorice și a onoarei naționale a poporului român, grav vătămăte de procurorul Lazar, care în calitatea sa de magistrat a pângărit memoria lui Avram Iancu?

D-l Dr. Comșa a motivat această interpelare printr'un discurs prea frumos și păturos de cel mai învâpăiat naționalism românesc. Regret, că nu vi-l pot comunica pentru moment în totă estensiunea sa. Totuși vă voi cita dintr'ensul următorul pasaj:

„Ceea-ce nu i-s'a răpit, pentru-că nu i-s'a putut răpi poporului român, este conștiința dreptului său. Dreptul pe care — cum dicea Ihering — și acela îl iuvăcă, care-l încalecă.

„Ce i-a mai rămas poporului nostru? I-a rămas conștiința istoriei sale de două ori milenară; i-a rămas forța conștiinței sale etnice și naționale, care ori cât s'ar denega, nu se poate suprima. Nu se poate discuta, fiind-că ea se afirmă.

„I-a mai rămas poporului românesc mai pe sus de toate onoarea sa națională, care și-a scos-o intactă și din vijehile timpurilor celor mai barbare, și pe care hotărât e să și-o păstreze pentru toate veacurile.”

Vicespanul surprins de interpelarea neașteptată, a declarat, că-și rezervă a răs-

punde la ea în ședința viitoare, dicând, că ședința este estra-ordinară și deci după statute interpelarea trebuia să i-se prezente cu 24 ore înainte de ședință.

Răspunsul acesta se ia la cunoștință de majoritate cu toate protestările d-lor Comșa și Lemenyi.

S'a ridicat apoi preotul din Sebeșul-săsesc Zevedeu Murășan, spre a face o altă interpelare, privitoare la atitudinea ostilă și agitătoare a diarelor ungurești față cu naționalitățile nemaghiare. El a întrebat pe vicespan, dacă are de gând să ceară guvernului cu urgență, — pentru liniștirea popoarelor nemaghiare adânc ofensate în simțimintele lor dinastice și naționale, — în persoană și printr'o adresă prezentată Congregației, ca să îndrumeze pe procurori de-a aplica legile represive înaintea justiției și față de presa maghiară, care atinge coróna și agită la ură contra naționalităților germane, sârbesci, slovace și române din patriă.

Aici se ivesce incidentul, că fișpanul privind interpelarea de propunere, cere ca ea să fie scrisă și de ceilalți membrii români și să fie tratată ca propunere.

D-l Dr. Amos Frâncu protestează în contra acestei procederi și cere respectarea regulamentului, care pentru interpelații nu reclamă adheziune.

În urma acesta fișpanul cedeză și dispune ca interpelarea să se dea vicespanului, care declară, că va răspunde la ea tot în ședința viitoare.

D-l Dr. Amos Frâncu a luat în apărare în ședința de ați și dreptul limbii române față cu un proiect tipărit numai nemțesce, care contempla nouă sarcini pentru poporul român în favorul Sibiului. A urmat o discuțiune foarte interesantă asupra dreptului de limbă.

SCRIRILE ȚILEI.

— 18 (10) Decembrie.

De anul nou. Ca răscumpărare a feli-cităților de anul nou au început încă de pe acum să incurgă daruri parte la biroul Asociațiunii în favorul „Casei naționale”, parte la direcțiunea gimnaziului român din loc în favorul mesei studenților. În favorul „Casei Naționale” s'au încusat dela 9 inși, ale căror nume le-am publicat ieri, 50 corone, ér acum ne împărtășesc d-l secretar, că au mai contribuit d-ii: Vas. Zehan avocat, D.-St.-Mărtin, 6 corone; Dr. Ioan Comșa, medic, Sombatsag 6 cor.; Nic. Garoiu avocat, Zărnești, 4 cor. (d-l Garoiu a contribuit și pentru masa studenților din Brașov 4 cor.); Dr. Vasile Bologa, dir. școlii civ. de fete, Sibiu, 2 cor.; Ioan Papiu protopresbiter, Sibiu, 4 cor.; Basiliu Pop de Hârșian, adv., Sibiu, 5 cor.; Ioan Tipeiu, protopresbiter i. p. Sebeșul-săsesc, 2 cor.; și Sergiu Medean, protopresbiter în Sebeșul-săsesc, 2 cor. Suma totală 81 corone.

Despărțământul III (Făgăraș) al Asociațiunii își va ține adunarea generală în 27 Decembrie st. v., adică a trei-ți de Crăciun în comuna Becluan. E de dorit să ia parte la adunare cât mai mult popor și fruntași români din partea locului.

Pentru monumentul lui Șaguna s'a făcut în sinul corpului învățătoresc dela școlile primare române din loc o colectă de 82 fl. S'au mai colectat și dela elevi și eleve vre-o 39 fl. 59 cr. Astfel suma totală a contribuțiilor face 121 fl. 59 cr. Dintr'e d-ii învățători au contribuit: G. Bellissimus 13 fl., I. Aron și I. Dariu câte 10 florini; N. Barsan și St. Popovici câte 6 fl.; N. Oancea, C. Mușlea câte 5 fl.; Z. Butnariu, C. Groza și d-ra Cornelia Stoica câte 4 fl.; I. Vătășan, N. Stoicovici, Ios. Aron, I. Lacea și d-na Elena Rusu câte 3 fl. Corpului învățătoresc i-s'a prezentat o amănunțită și exactă dare de seamă scrisă de d-ii: I. Vătășan președinte și R. Frateș secretar, ca membrii ai biroului autorizat cu executarea colectei. Bani s'au înaintat destinațiunii pe lângă chitanță în regulă.

Nenorocire. Abia sunt câte-va zile de când am anunțat constituirea noii agenturi din comuna Prejmer a Asociațiunii, și acum primim întristătoare știri, că unul dintre membrii săi nu mai este în viață, D-l George Călburean, un bărbat de inimă și cu mult țel pentru cauzele noastre bisericesti și culturale, a îndurat o nenorocire, care l'a costat viața. Plecând densul singur cu trăsura la Olzen în afaceri comerciale, la reîntorcere, când tocmai ajunsese pe hotarul comunei Prejmer, alunecă pe ghiță atât densul, cât și caii dela trăsura. Alunecă atât de rău, încât nu s'a mai putut scula nici densul, nici caii. În dimineața următoare nenorocitul fu găsit mort și dus acasă, unde fu supus cercetării medicului. Caii au mai putut fi scăpați. Casul a produs mare întristare între locuitorii români ai comunei, căci George Călburean era un bărbat vrednic, abia de vre-o 45 de ani, cu ambițiuni nobile și întot-deuna gata a da ajutorul său bunilor conducători din fruntea școlii și a bisericii noastre din Prejmer. Țilele trecute, când fui ales membru și cassar în agentura Asociațiunii, după depărtarea poporului din sală fiind întrebat din partea delegatului despărțământului brașovean: ce crede, dacă în calitatea sa de cassar va pute face cu poporul isprava dorită? — Călbureanu vesel și cu multă încredere în sine răspunde: „Fi pe pace, domnule, noi nu ne vom da înderēt!” În fața lui par'că-i vedeai însuflețirea inimii. Români prejmereni l'au deplâns după cuviință și la înmormântarea lui au luat parte cu mic cu mare. — Dumneșeu se-l odihnescă în pace!

Calcularea în corone este, precum șcim, dela 1 Ianuarie 1900 obligătoare. Această se dispune prin art. de lege XXXVI din 1899. Pe baza acesta primim dela cassa dis-

trictuală pentru bolnavi (Bezirks-Kranken-Kassa) un aviz către public, că dela 1 Ianuarie st. n. 1900 toate socotelile, chitanțele și consemnările de plată se primesc de către numita cassa numai dacă sumele vor fi arătate în corone și fileri.

Român vitez în armata Burilor.

Intre alte surprinderi, războiul dintre Englesi și Buri ni-a înfățișeză și vitejia fără sémén a unui Român! Numele lui este Petru Leuștean din Jermata (apropo de Arad). Foile ungurești sunt pline cu amănunte despre vitejia acestuia. Etă, ce s'a întâmplat cu acest Român. Fiind el în Africa, a plecat și el la război în oștirea Burilor. Chiar la începutul luptelor, Englesii au prins un colonel bur. Leuștean însuși și căți-va tovarăși vedând primejdia, cu un curagiu, pe care numai Românii îl au, s'a năpustit asupra Englesilor, cari duceau deja legat pe colonelul bur. S'a început atunci o luptă, piept la piept, în care au cădut și dintr'o parte și dintr'alta. Pe colonel l'au mântuit însă din mâinile Englesilor și au mântuit și oinștea Burilor! Afând generalul Joabert despre această vitejia a Românului, l'a înaintat făcându-l sublocotenent, din soldat de rând ce a fost.

Inundări în România.

Pe la începutul săptămănei trecute eșind apele Prahovei și ale Ialomiței au cauzat mari pagube, mai ales în județul Ialomița, unde au fost cu totul inundate satele Slobozia, Urziceni și altele mai mici. Acum în urmă s'au revărsat și apele Buzăului și în urma acesta satele Nisipurile și Moiesciii-vechi au fost inecate. Deși revărsarea apelor s'a întâmplat în timpul nopții, sătenii au putut scăpa refugiându-se pe coperișuri; vitele însă parte au fost luate de curent, parte inecate prin coșare. Din case nu s'a putut scăpa mai nimic; căți-va copii și câte-va femei au murit de frig. În satul Nisipurile s'au dărâmat 28 case, în Moiesciii 64.

Pentru biserica din Petroșeni, după cum am anunțat și în numărul de Marti, a dărâuit d-l Ioan N. Bidu comerciant în Brașov, și soția sa, d-na Teodora, două candelabre de argint în preț de 40 fl. și o sticlă mare de unt de lemn.

Încă ceva despre controlarea cărciumăritului. Am publicat în numărul 275 din Dumineca trecută ordinațiunea ministrului de interne în înțelegere cu ministrul de finanțe privitoare la cărciumărit. Creдем a face un bun serviciu omenilor noștri din popor, cari se ocupă cu industria cărciumăritului, atrăgându-le atențiunea asupra a două condițiuni, cari mărginesc această industrie și ore-cum o restring așa, ca săracimea să nu mai potă eserca această industrie ca până acum. Aceste 2 condițiuni sunt: a) Că nu mai e iertat a se vinde vinars, și alte beuturi spirituoase în locuințele respectivilor cărciumari, adică acolo, unde lucrăză, mănăncă și dorm ei

Că astăzi e o țară mare.
Colo 'n josu mai în jos
Ilionu și-a nost Domn*)

Fac o d'albă mănăstire
Cu păreții de-alămaie,
Cu praguri de marmuri mari
Cu poduri de sfântă cără;
Nici de largă nu-i prea largă,
Făr' cuprinde lumea 'ntregă;
Nici de 'naltă nu-i prea 'naltă
Făr' cu turnu-i sus la nori.
Sus la turnu-i 'ntraurită,
Jos la pōlă-i zugrăvită
Tot cu spicul grăului
Și cu raza sōrelui.
De cu sēră-i vecerneală,
Meș de nōpte itros sfânt
Dori de ziua slujbă sfântă.
Slujba sfântă cine-o cântă?

* Se repetă.

— Nōuș popi, nōuș dieci
Si p'atâția patrierchi.
Patriarcul cel mai mare
Clopot sfânt că clătina,
Mare ôste s'aduna.
Da 'naintea ôstei;
Merg trei meșteri meșterind
Cruce de braduri făcând.
Da 'napoia ôstei:
Merg trei fauri făurind
Cuie de oțel făcând
Să bată la fiul sfânt.
— Când cuiele le bătea
Sânge negru năpădea,
Da pāgāni de jidovi
În pāhare-l sprijinea
Și-l da lui Christos sē-l bea.
El îl bea cu mare grēță
Sciind că-i din a lui față.
El îl bea cu mare greu,

Sciind că-i din trupul său.
— Da de mila lui Christos
Sōrele s'ō întunecat,
Luna 'n sânge s'ō 'mbrăcat,
Îmbrăcându-se în sânge
Ângerii 'ncepură a plānge,
Nisce stele mērunțele
Ele plāngeau mai cu jele.
Da de mila lui Cristos
Maica sfântă-a picat jos,
Ângerii o-au ridicat
C'un mănunchi de busuioac,
Dōmne dă gazdei noroc;
C'un mănunchi de mîntă creță
Dōmne dă gazdei viēță.

Mica, 10 Decembrie n. 1899.

Comunicate de: Aureliu Bugnariu,
învēțator.

Ionel.

(Poveste din Bihor).

— Fine. —

În scurtă vreme Ionel ajunse în oraș. Aici întreabă Ionel și de unul și de altul: unde s'ar pută căpēta loc de slugit? În urmă îi spuse unul, că la împăratul pōte își va afla loc. Adecă Ionel numai acum știu, că el ajunsese tocmai în orașul, în care locuia împăratul. Se duse ată până la curtea împăratului, și norocul pe el — împăratul îl primi să fie îngrijitor de cai. Mare-i fū bucuria lui Ionel, când se vedū în slujba împăratăscă, aici gândea el, că pe lângă purtare bună va trăi cu ticnelă. El nu șcia, că éráși a ajuns în cursă; adecă și frații săi erau îngrijitori de cai la împăratul, dér într'alt grăjd, că dōră împărații nu țin numai 2—4 cai, ci mai

Gadouri pentru Crăciun și anul nou A. G. KALENDA BRAȘOV, Piața mare Articole de galanterie și altele. Oferă cu prețuri foarte reduse.

cu familiile lor. b) asemenea nu e iertat a se mai vinde vinars, bere, vin și alte beuturi în localele, în care se vînd și alte măruri, ca făină, oțet, zahar, piper, lumînări, curele, opincii etc. ceea ce era iertat până acum. Ambe aceste restricțiuni, neobservându-se, vor fi amendate respectivii cu câte 50 corone și în urmă cu pierderea licenței. De aci s'ar pără, că cărciumăritul în viitor e rezervat numai pentru bogătanii, cari au mai multe odăi și localuri la dispozițiune. Omenii noștri, cam fataliști și necredători, s'eu prea încreduți în neexecutarea legilor și ordinațiunilor, după ce vor plăti odată de două-ori amenda de 50 corone, vor pierde licențele. Pentru aceea cărciumăritul românii trebuie să aibă deosebit în vedere aceste restricțiuni.

Vapóre cufundate. Telegramme particulare anunță, că în înspăimântătoarele furtuni de pe marea Neagră s'au cufundat trei bastimente rusesci, unul engles și două brigantine grecesci. Echipagiile tuturor acestor vase s'au înecat.

Biserică arsă. În noaptea de 26 Decembrie n. a ars la Roma biserica englesă a tuturor Sânilor, în care era să se țină în ziua următoare o liturgie sărbătorită pentru morții căzuți în războiul cu Burii în Africa de sud. Tote sforțările pompierilor și a miliției de a împiedeca arderea au fost zadarnice. Dauna face 150,000 franci. Biserica a fost asigurată.

Losuri pentru Casa națională. Prin direcțiunea desp. I. (Brașov) al „Asociațiunii” s'au depus de vânzare losuri de ale loteriei în favorul Casei naționale la firmele: *Librăria Ciurcu, Iuliu Pop, succesorul firmei M. & L. László; Dumitru Eremias Nepoșii; Ioan Săbădeanu și cofetăria T. Spuderca.* Prețul unui los o coronă.

Cunoscutul birtaș Friedrich Schmidt din Nou a luat asupra-si restaurația din casa de concert și se recomandă on. public cu mănăcir bune și ieftine, bere „Czell Bräu” în butelii, și bere „Steinbruch” cu paharul.

Adunări de învățători.

Tractul Reteagului, 21 Dec. n. 1899.

În 18 Dec. n., adecă în ziua S-tului Nicolae, am ținut și noi adunarea de toamnă a reuniunii filialei învățătoresci a tractului Reteag, în comuna Negrișelci. Ne-am prezentat 8 învățători și anume: C. Man din Strîmbu, C. Georgiu din Lelesci, Ioan Cărcu învăț. dirig. și I. Bodea învăț. adjunct din Cusdriora, A. Both din Ganciu, I. Sigarteu din Ambrișiu, I. Huza din Mihăesci-Mănăștur și învăț. local Ioan Bucșa, în frunte cu vrednicul administrator al oficiului protopopesc M. On. D-n Ioan Goron din Cusdriora, care e tot-odată și președintele reuniunii filiale. Au lipsit dela adunare trei învățători, dintre cari doi nu s'au prezentat d'ora de când p'ortă titlul de învățator: aceștia sunt Ioan Ciupe din Bugășesci, ai

cărui școlari nici nu știu ceti și Alecsă Vaida din Gârboiu, care de când îl știu nu a dat nici un examen cu școlarii. Al treilea, care a lipsit, a fost Petru Murășan din Chesei, care de-almintrelea până acuma tot-deuna a participat.

Fiind și de sărbătoare, am mers cu toții la biserică, unde s'a oficiat atât utrenia, cât și liturgia de M. On. D-n președinte și On. D-n Constantin Iuga, preotul local, er strana am condus'o noi învățătorii și poporul, care apröpe tot scie cânta. La finea liturgiei, M. On. D-n președinte, prin o predică bine motivată a îndemnat pe poporul la alipire de biserică și școlă, er mai pe urmă i-a invitat să ia și d'nsii parte la adunarea noastră, ceea-ce mulți dintre ei au și făcut.

După eșirea din biserică, am mers de-a dreptul la școlă, unde ne așteptau școlarii.

Sedința primă s'a început cu ascultarea prelegerii practice „Apele din hotar”, prelucrată și predată de învățatorul local, ce a durat dela 11½ până la 12½ ore p. m. Urmă apoi ascultarea disertațiunii lucrute și cetite de Constantin Georgiu învățator în Lelesci. Declarându-se apoi sedința de închisă, am mers cu toții la casa ospitală a On. D-n preot local, unde On. D'omnă ne aștepta cu masa întinsă. Observ, că în decursul prelegerii ne-a onorat cu prezența și d-l Nicolae Man învăț. gr. or. tot din Negrișelci, care ne-a însoțit atât la masă, cât și la sedința a 2-a. Masa a fost foarte veselă și bogată, făcend onore d-nei preotese. S'au executat mai multe cântări frumoșe, parte solo, parte în cor, însoțindu-ne și M. On. D-n președinte cu tonu-i plăcut și puternic de tenor.

Sedința a II-a a urmat la 4 ore p. m. S'a făcut critica verbală asupra prelegerii practice, care a durat apröpe o oră; a fost foarte obiectivă, luand parte la discuția apröpe toți. S'a constatat, că atât tema în sine, cât și predarea ei n'a fost ducătoare la scop, căci pe când propunătorul avea să tracteze numai apele din hotar, d'nsul a tractat despre ape în general, ajungend chiar la mare și ocean, amintind și de corăbii, port etc., pe când apele din hotar le-a trecut cu vederea.

După acesta s'a trecut la critica, erăși verbală, asupra disertațiunii, care nu numai s'a declarat de foarte bună, d'er s'a adus și hotărîrea protocolară, că de s'ar pute, să se tipărescă.

După toate acestea s'a trecut la cetirea hărții Comitetului central din Gherla, prin care se aduce la cunoștința reuniunii filialei, activitatea acelu comitet, cum și conclusele adunării generale.

La punct I din concluse se face observarea, că membrii Reuniunii noastre filiale nu sunt în contra reînființării fôiei școlastice, care a mai apărut odată din 6 Aprilie 1893 până la finea anului școlar 1894/5 sub numele „Școlă populară”, — d'er din lipsa de abonenți a trebuit să dispară; de-orece nici acuma semnele nu sunt

mai promițătoare, membrii unanim au arătat mai mare aplecare a sprijini „Fôia școlastică” din Blășiș.

Un alt conclus, prin care se dice, ca să fie rugat Prea Ven. Consistor să facă pașii necesari, ca salariile învățătorilor să fiă repartizate după dare și să se scotă de-odată cu darea, s'a luat cu plăcere la cunoștință și s'a examinat dorința, ca să se și facă pașii de lipsă pentru executarea lui.

Față cu conlusul, ca să fiă rugat Prea Ven. Consist. să facă pașii pentru elaborarea de manuale corăspundătoare pentru clasa a V-a și a VI-a și pentru ca în viitor să se folosescă numai acele manuale, cari vor fi recomandate de Consistor, s'a adus hotărîrea, ca numai acele cărți să se suplînescă, cari lipsesc, er încât e pentru cele esistente, învățătorii să potă folosi pe cari le vor afla mai corăspundătoare.

Un membru a cerut să se ia la protocol și întrebarea, că cine să elaboreze atari cărți, dicend, că d'nsul a lucrat deja un manual de Geografie și când l'a trimis la Consistoriu spre aprobare, i s'a retrimis fără nici o critică, ci numai cu observarea, că nu se aprobă, d'er autorul o pote tipări pe răspunderea propriă. De altcum, precum se vede, numai cărțile recomandate de Consistor se vor pută folosi. — Despre acesta însă nu s'a luat la notă protocol.

Urměză incassarea taxelor, solvind I. Cărcu I fl., ca taxă curentă, er ceilalți promit a solvi ulterior. S'a hotărît apoi, ca adunarea de primăvară să se țină în Lelesci, în Dumineca Tomei, când învățat. de acolo C. Georgiu va avese tracteze despre *banii*, er învăț. I. Bucșa din Negrișelci va avese diserteze despre „Insemnătatea școlii de repetiție”.

Tot la acest punct, la propunerea învățătorului C. Man, toți învățătorii de față ne-am obligat a lucra câte-o disertațiune cu subiect deosebit pe adunarea viitoare.

După incheierea desbaterilor, M. On. D-n președinte sculându-se mulțamesce tuturor pentru concursul dat cu ocaziunea acestei adunări, punendu-ne la inimă, ca și pe viitor să arătăm tot așa de mare interes față de grăua, d'er frumoșă noastră datorință.

La acesta a răspuns învățat. C. Man prin o scurtă vorbire cu motto:

Prin mörte nu toți murim
Cum un traiu nu toți trăim;
De vreți mörți să nu muriți
Cântați vii să trăiți!

Arată cum M. On. D-n președinte încă este unul dintre aceia, cari și decă va muri, totuși pentru cei cari îl cunosc și mai cu semă pentru cei ce vre-odată i-au cerut sfatul, s'eu au fost sub conducerea-i înțeleptă, nu va muri nici-odată; până atunci însă țină-l Dumneșeu, ca să-l vedem mulți ani în fruntea noastră. Președintele mulțami emoționat.

După acestea, cântand „Cuvine-se cu adevărat”, ne-am depărtat cu toții, ducend

cu noi suvenirea adunării, care ni-a succedat mai bine cu mult, ca cele de mai înainte.

Ego.

Sălagiu, Decembrie 1899.

Adunarea filială a învățătorilor români din tractul protopopesc al Eriului s'a ținut în 2 (14) Dec. 1899 în parochia Acăș. Despre decursul ei foarte puțin am să scriu, căci a fost deosebit de săracă. Nefind în Acăș învățator calificat, propunere practică nu s'a ținut. Adunarea a fost slab cercetată, căci d-nii învățători, deși puțin, află cu cale a nu participa la adunări. Peste tot s'a observat o amortire. Singurul membru mai activ ar fi zeosul notar al adunărilor filiale învățătoresci, D-l Vasile Marcu din Unimăt, d'er „Unde-i unul nu-i putere”.

Înainte de începerea adunării am mers cu toți, împreună cu elevii școlii, la frumoșica biserică din Acăș, unde am ascultat s. liturgia oficiată de părintele Antoniu Băliban din Acăș; responsoriile le-a dat destul de precis corul mixt al școlariilor din Acăș sub conducerea d-lui învăț. din loc Ales. Murășan.

După eșirea din biserică, ne-am adunat în școlă, unde după invocarea spiritului sfânt s'au început prelegerile de probă prin d-l Al. Mureșan învățator din Acăș. S'a propus din scriptologie despre: arătarea literei „f” cu despărțământul I, apoi din Geografie despre locuitorii comunei Acăș, după naționalități cu despărțământul II și III. Cu deosebire în această propunere venind înainte și limba maternă, s'ar fi așteptat, ca ea să fiă mai instructivă și mai interesantă, cu deosebire în Acăș, unde ca comună mixtă e de deosebită importanță accentuarea limbii materne. Ambele tractate au cam lăsat de dorit. După acesta a urmat deschiderea adunării prin părintele protopop tractual Gregoriu Pop, președinte. D-sa arată însemnătatea acestui fel de adunări îndemnând la muncă și sîrguință pe terenul culturai religioșe-morale și naționale. Mai la urmă s'au criticat de tot pe scurt propunerile. Disertațiunea prevădută în programă nu s'a rostit, din cauză că d-l disertant V. Iacobuș, din Ghiorol, a aflat cu cale a nu se prezenta, pote din cauză, că nu va fi primit diurnul. Membri noi nu s'au înscris, taxe nu s'au încassat.

S'a hotărît locul adunării viitoare în Chișfalău. Să dea Dumneșeu, ca acea adunare să fiă mai norocoșă.

După ce d-l protop. Greg. Pop îndemnă pe d-nii învățători la interesare față de reuniune, a închis adunarea. Membrii au fost întruniți la masa d-lui învățator Al. Mureșan, unde a domnit mai multă însuflețire, decăt în decursul adunării.

Delacrasna.

mulți, apoi la mulți — multe grajduri și îngrijitori îi trebuiau împăratului.

Ionel, ca om nou, nu umblase prin celelalte grajduri să facă cunoștință cu ortacii, deși nu soia că frații săi se află acolo. Sandru și Pavel îl vechură când intrase în curtea împăratului, ba și înțelesă, că și el e primit ca îngrijitor la împăratul. Audend de asta, Sandru și Pavel ca trăsniți se uitau unul la altul și se întrebau „cum și-a putut Ionel erăși câștiga ochii”? Acum se temeau, că va da Ionel de ei, și-i va piri la împăratul pentru mișelia lor, și atunci va fi vai de ei. Decf se hotărîră să scornescă ore-cari minciuni despre Ionel, cu cari să-l pirască la împăratul, ca așa cât mai iute să scape de primejdiă. Așa și făcură. Încă a doua zi, când era împăratul să mērgă la vânătoare, îi eșiră în cale și-i diseră: „Înălțate împărate! Coicișul acesta mai tiner, care l'ai primit eri, s'a lădat, că într-o noapte cât grău are înălțatul împărat tot l'a secera el singur, îmblăți, și căra în poduri, ba patele și plevele încă le-a face jiređi”.

Împăratul avea, D'omne, nenumărate holde sēmēnate cu grău, la cari nu un om, d'er decf de mii de omenii trebuiau să lucre, ca să-si vadă grăul în poduri. Decf împăratul credend minciuna lui Sandru și Pavel, se simți batjocurit, pentru aceea chemă pe Ionel și-l întrebă: „Drept e, că ai đis, că într-o noapte tot grăul meu îl vei secera, îmblăți și purta în poduri, er patele și plevele le vei face jiređi”?

Ionel răspuse: „Nu-i drept, înălțate împărate, n'am đis; cum să fi đis, că d'ora om sunt și eu, și încă — slab”. D'er împăratul mănios, cum era, nu-i credu, ci-i porunci: „Decă te-ai lădat, se împlinesci, că decă nu, nu-ți va sta capul unde-ți stă”!

La această poruncă se supără Ionel foarte rău, d'er n'avea încătrău. Nēcăjit cum era, se duse la grajdul său și-si căută de lucrurile sale, la porunca împăratului nici nu se gândia, căci știa, că aceea nu o pote împlini. Cătră sēră însă, aducendu-si aminte cu ce-l aștepta ziua de mäne, de frică, că-i va tăia capul, se puse pe plāns și vāetate, și ca să nu-l vadă s'eu audă

ceilalți coiciși, se duse în grădină, și acolo începă a se vāeta.

Chiar când plāngea mai cu suspin vine la el un șoricel, adecă era șoricelul pe care-l vindecase Ionel. — De ce plāngi, binefăcătorul meu? întrebă șoricelul. — Da cum n'oi plānge, mi-a poruncit împăratul, că pe mäne dimineța să-i secer tot grăul cât îl are, să-l îmblătesc și să-l car în poduri, er patele și plevele să le fac jiređi; că decă nu, nu-mi va sta capul unde-mi stă”!

— Numai atăta? duse șoricelul. Pentru acest lucru nu fi supărat, culcă-te și dormi și pe dimineța tōte vor fi gata, precum a poruncit împăratul.

Ionel se duse la grajd, și fiind sēră, se culcă, d'er cu necas cum era, nu-i mirare decă nu putea dormi. El se teme, că va rămāne numai cu făgăduința șoricelului. În urmă înse, somnul a biruit necasul, și el adormi, d'er cătră scāpatul luceafărului de ziua, se trezi și eși afară. Și ce vechu? Erau prin ocolul, podurile și grădinile împăratului atăta șoreci, căți vermi în

rană: O parte din șoreci rēteza (tăia) grăul, alta-l culegea din spic și-l ducea în pod; er alți șoreci făceau patele și plevele jiređi. Nici n'a fost ziua bine, când tot lucrul a fost isprăvit.

Acum Ionel voios, că a scāpat de primejdiă, mulțamilui Dumneșeu și șoricelului pentru ajutor, apoi se întorse la grajd, er șoricelul cu ai lui care n'au cătrău. Dimineța, după-ce se încunoscă împăratul despre împlinirea poruncii sale, se minună și se întrebă în gândul să: ce pote să fiă, că un om singur să gate atăta hālam de lucru într-o noapte. Decf chemă pe Ionel la el și-l întrebă: Cum și cine ți-a ajutat, de ai împlinit porunca? — Singur, numai cu ajutorul lui Dumneșeu, înălțate împărate. — duse Ionel. Atăta și mai mult nu putu scōte împăratul din Ionel.

Acum după împlinirea poruncii, credea Ionel, că va fi liniștit. El nu știa nici acum, că e la un stăpān cu frații săi, și că aceia îi fac apă sărată.

Nici nu avu parte de liniște, decăt

Invitare.

Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Brașov, arangiază și în anul acesta, în *presera anului nou*, 31 Decembrie st. v. 1899 (12 Ianuarie st. n. 1900) în sala de concerte și teatru (Reduta) de aci din Brașov, obișnuită.

Petrecere de dans.

La această petrecere invităm pe această cale pe on. public cult, care dorește a-și petrece seara de anul nou împreună, în o mare familie românească, aici în Brașov. Invitări speciale nu se mai trimit. Inceputul e la 8 ore seara. Prețul de intrare 1 fl. de persoană.

Brașov, 18 Decembrie st. v. 1899.

Pentru comitetul Reuniunii:

Maria I. Popca, Dr. I. Blaga,
presidentă, secretar.

Producțiuni și petreceri.

Societatea sodalilor români „Lumina” din Brașov va arangia Sâmbătă, în 25 Dec. v. 1899 (ziua de Crăciun) o producțiune și petrecere colegială în sala otelului „Nr. 14”. Inceputul la 7 $\frac{1}{2}$ ore seara. Corurile se dirigă de d-l prof. Dr. Sterie Stinghe. După producțiune urmază dans, începând cu „Călușarul” și „Bătuta”. Intrarea: de persoană 60 cr. Bilete se pot căpăta la d-nul D. Eremias, la Librăria Ciurcu, la Casina Română și seara la casa. NB. Ofertele marinimose se primesc cu mulțămintă și se vor chita publice.

Programul: 1) Cuvânt de deschidere, rostit de d-l preș. A. Vlaicu. 2) Astăzi prociile, colindă, cor bărbătesc arangiat de G. Dima, executat de corul societății. 3) Eroii dela Plevna, declamată de d-l N. Cioflec. 4) Haidetii frați, cor bărbătesc de N. Popovici, executat de corul societății. 5) Paul Chinezu, declamată de d-nul D. Bucă. 6) Trei păstori, colindă, cor bărbătesc arangiat de G. Dima, executat de corul societății. 7) Haimana, monolog predat de d-l L. Savu. 8) Teatru: „Oltenu în Iași”, tablou într'un act de G. D. Georgianu. Persoanele vor fi reprezentate prin d-nii: N. Purcărea, N. Ardeleanu, D. Bucă, G. Gall, I. Roncea, Al. Benigal, N. Pernea, G. Stinghe etc.

Damele române din Lipova vor arangia în favorul copiilor săraci dela școlile române de-acolo o petrecere cu dans în sala „Archiducelui Iosif”. Petrecerea se va da în 9 (21) Ianuarie 1900, nu în 7 (19) cum se proiectase la început.

În Târlungeni, comitatul Brașovului, mai mulți binevoitori ai bisericei române de-acolo vor da în ziua de anul nou (1 Ian. v. 1900) o petrecere cu joc în sala școlii române. Intrarea: de persoană 60 cr.; de familie (3 persoane) 1 fl. Venitul curat e destinat pentru înființarea unui fond al bisericei.

Alcoolismul.

În zilele noastre, alcoolul distruge poporele mai mult decât cele trei flagele istorice: fometea, ciuma și răboiul. Mai mult decât fometea și ciuma, el omoră; mai mult decât răboiul, el ucide. El face mai mult decât ucide: el desoneră.

(Gladstone).

I.

Nisec simptome neliniștitoare, în mulțirea sinuciderilor, casurii de nebuniă, crime, micșorarea numărului-nascerilor și multe alte semne ne dovedesc, că nisec germei morbiți se află în țera noastră și o amenință până în isvorul vieții sale. Una din cele mai active cauze ale răului general, de care noi suferim, este progresul alcoolismului.

Unele tablouri din evul mediu ne arată mărtea, care înainteză strimbându-se în mod îngrozitor în dosul unei măști și a unei mantale, care împiedecă pe victimile sale de a-o vedea și de a-se feri de ea. Tot ast fel face și alcoolismul. Trebuie să arătăm acest flagel, așa precum este, în totă goliciunea sa. Puși în fața acestui urit agent al descompunerii și al ruinei, toți oamenii, cari își iubesc țera, se vor alarma și vor socoti, că nu e nici o clipă de pierdut, spre a ne opune acestui temut și nemilos dușman.

Orî de câte-orî aflăm numărul morților căduți pe câmpul de luptă, noi suntem mișcați. Orî de câte-orî cetim în istorii descrierea flagelelor, cari au încercat lumea, în unele vremuri, fometea, ciumă, coleră, noi socotim cu grăta numărul victimelor. Ați încă avem un flagel și mai de temut pentru națiunii, decât răboiul și ciuma; acest flagel, eșit de curând, e ca un fel de pedepsă a civilizațiunii noastre, el nu omoră victimile sale în mijlocul urletelor luptei, el nu exercităză pustiirile sale în mijlocul lungilor cortegii de dolii, ce străbat orașele decimate de ciumă; dăr acțiunea sa, deși nu e aparentă, e cu tôte acestea mai reală, continuă, ea se exercităză neîncetat. Acest rău rōde corpul social ca un cancer, al cărui mers progresiv e sigur, el îl atacă până și în isvoarele vieții sale.

Acest flagel are un nume: alcoolismul.

O otravă effină.

Ce e deci alcoolismul?

Trebuie să-l definim bine, pentru ca să înlăturăm ori-ce concluziune și ori-ce esagerațiune.

Alcoolismul nu e beția. În 1852 academia francesă dădu premiul Mon-

tyon învățat. suedez Magnus Heuss, care a făcut primele studii asupra alcoolismului și care a dis: Franța are o mulțime de bețivi; din ferice nu erau alcoolici. Acest lucru era adevărat atunci, acum însă nu mai e. Cine-va, decă s'a îmbetat de câte-va ori, pōte să nu fiă alcoolic, și contrariul: un om, care nu s'a îmbetat nici-odată, pōte fi alcoolic.

Pe lângă acestea, alcoolismul nu rezultă din întrebunțarea moderată a beuturilor fermentate. Cei ce caută să dovedescă, că acest lucru nu e adevărat, nu mai susțin cauza contra cărora se luptă. Un om, care bea câte-va pahare de vin, de bere sau de cidru (vin de mere) la masă; convalescentul, care întrebunțeză un vin întăritor; muncitorul, care ostenit de o grea lucrare bea un paharut de rachiu: nu pot fi socotiți printre nenorociții, cari se alcoolisază. Alcoolismul nu există în aceste și în alte câte-va casurii de felul lor; cu puțin bun simț își pōte ori și cine da sēmă de acest lucru. Nu voi căuta să silesc pe totă lumea să bea numai apă, lapte, sau ceai.

Odată ce s'a făcut această deosebire, ne putem lupta mai cu ușurință contra aceluia flagel.

Abusul său întrebunțarea continuă a alcoolului, acesta e alcoolismul. Acesta e un flagel științific, căci numai grația științei a putut el să se răspândescă.

Intr'adevăr, alcoolul e cunoscut de foarte mult timp. Arabii l'au descoperit încă din secolul al XI-lea, și ei i-au dat această numire (*Al-kahal*). La început el a fost extras din vin; acesta este alcoolul natural; însă mai târziu el e extras din fructe și din grăunțe fermentate, cu ajutorul alambicului, acesta e alcoolul industrial. Multă vreme alcoolul nu rămase decât un produs de studii, în laboratoarele chimiștilor, însă în secol. XVII se răspândi printre tinerii gentilomii dela curtea Francei oțiceul de a bea alcool.

Pericolul nu exista încă, căci alcoolul era produs în mică cantitate și era foarte scump. Dăr în epoca noastră de dezvoltare economică enormă, și de mari progrese ale științei, s'a putut face și alcool etin. Actualmente el e extras din cartofi, din sfeclă și chiar din lemn. Aceste „alcooli industriali” au năvălit peste tot, astfel, că toți oamenii se pot otrăvi cu foarte puține parale.

Sub felurite pretexte tôte clase sociale îl beau. Lucrătorii îl beau, spre a completa o hrană neîdestulătoare sau spre a se feri de inconveniențele diferitelor profesii; fierarii beau spre a-și potoli setea,

produsă de focul lângă care stau; minerii și tapișerii spre a spăla gâtul lor plin de praf. Mai toți lucrătorii, când merg dimineța la lucru, beau un pahar de rachiu, spre „a omori lenevia”. Pe ei se omoră, căci alcoolul luat înainte de mănecare, are o acțiune foarte vătămătoare. Tărani când fac vre-un negoț, beu „aldămașul”.

Ceea ce trebuie să șcim e, că alcoolul e prin el însuși și sub tôte formele o otravă.

Cel mai curat alcool, extras din vin, dat în cantitate de 45 grame, omoră îndată un iepure de patru kilograme. Din 478 de alcoolici, admiși la spitalul Ellikon (Francia), Forel a socotit, că 133 de bolnavi, aproape 30 la sută, n'au beut nici-odată decât vin, bere sau cidru.

Pe lângă necurățeniile naturale ale alcoolului, fabricanții mai adaugă prin ingeniositatea lor otrăvuri și mai violente. Uleiul de vin german, care se adaugă la tôte beuturile fermentate, e o otravă care omoră un câne de 11 kilograme, când îi injectăm 4 centimetri cubi din această substanță. „Șampania”, care se găsește prin unele localități, e întărită cu acid acetic (esență de oțet), acid sulfuric (vitrici) și acid clorhidric (spirit de sare).

Esența de cognac, care dă rachiurilor un miros atât de delicios, se adaugă în cantitate de 100 părți la 150 grame la 100 litri alcool; o injecțiune de un cetigram din această substanță (adecă a o suta parte dintr'un gram, sau cât se pōte lua pe vârful unui ac) omoră un câne de terra-nova în șese minute.

Beuturile di-e aperative, trebuie mai cu sēmă menționate. Vermutt, bitter, amaruri felurite, quinquinae, aceste beuturi taneste, sunt fabricate cu cele mai proste alcooluri, al căror gust neplăcut e ascuns de nisec substanțe mult mai vătămătoare. Absintul întrece însă pe tôte, prin toxicitatea sa. Decă am lua două borcane cu apă, în cari se fiă peștișori roșii, și am turna într'unul 6 picături de acid cianhidric (acid prusic), ăr în celalalt 6 picături de esență de absint, peștișorii vor muri în amândouă borcanele, însă aceia în cari am turnat picăturile de absint, vor muri mai întâiu. Și când ne gândim, că e de ajuns o picătură de acid prusic, spre a omori îndată pe omul cel mai robust!

Cât despre beuturile, cari au de pretext ușurarea digestiunii, nu sunt nici ele mai bune.

până a doua zi, căci erăși îl piră frații săi la împăratul. Acum spuseră împăratului: „Înălțate împărate! Ionel, — că dōră sciau ei cum îi numele — s'a lăudat, că într'o nōpte ar face mai mari și mai frumoșe curți, ca ale înălțatului împărat”.

Împăratul, numai decât trimise după Ionel și-i spuse cu ce s'a lăudat. Inzadar spunea Ionel, că nu s'a lăudat, împăratul nu-i creșu, ci-i porunci: „Pe mâne dimineța să faci curțile după cum ești pirat, că decă nu, nu-ți va sta capul unde-ți stă”.

Ionel, sciind, că nu va fi în stare să împlinescă porunca împăratului, se duse la grajdul său și supărat cum era, începă a-și căuta de lucrurile sale. După ce-și gătu lucrurile, se duse erăși în grădină își începă a plânge și a suspina, încât și lemnelor li-ar fi fost milă de el.

Într'un târziu se ivesce albina, pe care a fost vindecată-o, și-l întrebă: „Ce ești supărat și de ce plângi?” — „Cum n'oiu plânge, că împăratul mi-a poruncit, ca pe dimineța să-i fac alte curți mai mari și mai frumoșe, că decă nu, nu-mi

stă capul unde-mi stă!” — „Fii pe pace, nu te supăra și nu plânge!” — duse albina. „Pe dimineța vor fi curțile gata mai altfel, ca ale împăratului!”

Albina se depărtă, ăr Ionel se întorse la grajd cu nădejdea în Dumnezeu și n făgăduința albinii.

Așa, mângaiat se culcă, dăr par'că era făcetură, nu putea dormi; se temea, că albina cunoscută, de i-ar veni într'ajutor ori câte albine, tot nu vor fi în stare să facă un lucru așa greu. În sfârșit însă adormi, dăr nu-i tinu mult somnul, căci, ca omul cu griji, se sculă să vadă, decă este nădejde de ceva. Cum eși afară vedu atâtea albine, încât dōră nici fire de nēsip în fundul mării n'ar fi fost mai multe, ăr albina — împăratăsa albinelor, pe care a fost vindecată-o — în mijlocul lor da la porunci, care ce să luere. Lucrau bietele albine pe mōrte, pe vieță. Altele săpau fundamentul, altele purtau țirfă, var și făceau malter, altele zidiau la părăți, ăr altele împistretău părății cu fel de fel de forme.

Destul și bine, că nici nu s'a vedut

bine de ziua, și curtea era gata, mai mare și mai frumoșă ca a împăratului; apoi nici nu-i mirare, c'a fost mai frumoșă, că dōră albina au lucrat la ea, nu omeni pęcătoși, ca la a împăratului.

Când fură curțile gata, după-ce primi albina mulțăminta cuvenită, se depărtă cu poporul ei, ăr Ionel rămase — nu supărat ca eră-sără, ci voios de părea, că nu ajunge pe pământ. De bucuria curților, Ionel nici nu se duse la lucrurile lui, ci și puse pālăria într'o parte, apoi începă a-se preumbla prin coridore așa de apăsate, de nici un priinț nu l'ar fi întrecut.

Dimineța cum se sculă împăratul, cel dintăiu lucru i-a fost să vadă, făcut'a Ionel curțile. Și ce vedu? În fața curților sale o altă curte, pe lângă care a sa era numai colibă, ăr pe Ionel. preumblându-se prin coridore numai ca el. Mult s'a minunat împăratul de isprava lui Ionel acum nu-l întrebă cum a făcut, căci scia, că nu i-a spune, ci-l bătă numai pe umăr și duse: „Ești harnic, Ionel, sunt mulțămit cu curțile, ce ai făcut!”

Cu atâtea aldămaș se duse Ionel la grajdul său și-și căută de treburi, căci dōră tot cocis rămase el.

Frații lui Ionel, vedend atâtea minuni sēvērșite de fratele lor, se infuriază și mai tare, și se temeau a-l lăsa în vieță; deci hotărîră cu ori-ce preț să-l potopescă. În ziua următoare, când merse împăratul la vênat, din nou îi eșiră în cale și-i spuseră: „Ionel s'a lăudat, înălțate împărate, c'ar pută umplă curtea înălțatului împărat cu lupi”.

Prin această minciună, că laudă nu-i putem dice, împăratul s'a simțit de tot batjocurit, deci de loc trimise după Ionel și fără a-l întreba nimic, îi porunci: — „Pe mâne dimineța să umpli curtea mea de lupi, că decă nu, nu-ți va sta capul unde-ți stă!”

Ionel nu pută dice nimic, pentru-că împăratul așa era de mănios pe Ionel, de nici nu stetă de vorbă cu el.

La această poruncă Ionel se supăra și mai rău; apoi nu-i mirare, că și mare lucru avea de isprăvit; cum se aducă el lupi

Cele două Căldare.

Spun bătrânii, c'ar fi auzit dela părinții lor spunând, că pe vremea când umbla Dumnezeu pe pământ, au cerut omenii dela Dumnezeu să le așeze rëndul sârbătorilor și numele lor.

Și ci-că au trimis omenii la Dumnezeu pe un Român și pe un Némț, ca să vorbescă pentru toți. Țr Dumnezeu li-a spus, să mîergă la Crăciun și să-l întrebe. Țr Crăciunul era un moș de când lumea, cu barba până în genunchi și cu sprâncenele lăsate peste ochi, încât le ridica la nevoie cu toiagul din mână, ca să pótă vedé.

Și a plecat Românul și cu Némțul la Moș Crăciun.

Românul avea opincă în picioare, Țr Némțul avea cisme după oticeii nemțesc. Și mergend așa amendoi, au ajuns la un riu și s'au desculțat, ca să-l trecă. Némțul și-a tras repede cismele și a trecut prin apă; d'Țr Românul până ce se și desfacă storiile de pe lângă gleane, a zăbovit multisor. Și degéba strigă Românul cătră Némț, să-l aștepte dincolo de riu, ca să mîergă în tovărășie, căci Némțul, după cum sunt Némții într'o urechiă și știu numai una, a plecat înainte.

Țr până la Moș Crăciun a fost cale lungă și multe riuuri în drum. Românul, și așa rămas în urma Némțului, zăbovea la fî-care riu cu desculțatul și cu încălțatul, și rămânea tot mai în urma Némțului. Și așa s'a făcut, că Némțul a ajuns cu douăspre-dece zile înainte Românului.

Moș-Crăciun a dat Némțului răvaș, pe care erau însemuate lunile și săptămânile, începutul primăverii și al toamnei, Anul-nou și toate sârbătorile. Când a ajuns Românul la Moș-Crăciun, Némțul plecase de mult îndérét. Și Românului i-a dat Moș-Crăciun tot același răvaș, și dintr'acea dî și început să-și numere zilele.

Némțul a început să și-le numere din dîua în care a primit răvașul, și așa s'a făcut, că Némții sunt cu sârbătorile lor și cu toate începuturile lunilor cu douăspre-dece zile înainte Românilor.

„Albina“.

George Coșbuc.

MULTE ȘI DE TOTE.

Răsboiă contra pisicelor.

Pe când în Africa se bat Englesii cu Burii, Australia este teatrul unui crâncen răsboiă contra pisicelor. Orașelul australian Adriano are 1000 locuitori și 3500 pisici, care arangiează nópte concerte spăimântă-

tóre. Înțeleptul magistrat a hotărît nu numai ucidera pisicelor, ci a permis chiar mîncarea carnei de pisică. Din instinct de conservare însé pisicile s'au adunat în cete de sute și mii și au luat ele ofensiva, terorizând formal pe cealaltă „parte beligerantă“. Întréga poporația e pe picior de răsboi cu pisicile, rezultatul este încă problematic.

Pretoria.

Capitala Transvaalului, Pretoria, de unde comandantul engles Buller se lănda, că o să dictéza deja la Crăciunul pacea, este unul din cele mai bine întărite orașe transvaaliene și e unul din cele mai grele de ocupat. El e încunjurat de munți înalți. Pe unul din pisurile cele mai înalte se află fortificații provédute cu tunuri de calibru mare. În arsenalele din jurul fortificațiilor sunt grămădite mulțime de munițiuni. Trenul, care duce în oras, merge printr'un lung tunel, așa că pe altă cale abia se pótă intra.

CALENDARUL PLUGARULUI
pe anul visect 1900.

A apărut și se pótă procura dela **Tipografia A. Mureșianu din Brașov.**

Acest Căldnar au intrat în anul VIII-lea, format mare, și conține portretul fôrte bine reușit al lui Avram Iancu. Urméza apoi cronologia anului 1900, regentul anului, începutul anutimpurilor, sârbătorile și alte zile schimbătóre, calculul sârbătorilor mai mari, posturile deslegarea postului etc. După cele 12 luni, urméza taxele telegramelor, scrisorilor, pachetelor; competențele de timbre, măsurile metrice, tîrgurile corectate din Transilvania, Bănat, Țera unguréscă și Bucovina. În partea literară găsim un interesant capitol privitor la începerea răsboiului pentru neatárnare de G. Coșbuc; apoi „Popa Stoica“, poesiă de Dim. Bolintineanu. Avuția și binefacerea (un interesant capitol după Smiles-Schramm). Doina, În șanțuri (poesii) de G. Coșbuc etc. În partea igienică și economică: Un dușman al omului (rachiul); Ce să facă părintii, ca să-și feréscă copiii de orbiă; Cum să tracteze părintii pe copiii lor orbi; Bune sunt beuturile pentru copii? Urméza apoi partea economică: Vitele roșii (pinzgau), de I. Georgescu. Despre gunoiu, de I. Georgescu; Sădirea pomilor; Hrana vitelor (Grăunțele, sfecele și apa de beut). La urmă mai multe povețe prețioșe și glume apoi anunțuri. Prețul 25 cr. (cu posta 30). *Vendétorii primesc rabatul cuvenit.*

Căldnarul săptămânei.

DECEMBRE. are 31 zile. ANDREA.

Zilele	Căld. Inl. v.	Căld. Gregor.
Dum.	19 Sf. Bonifațiu	31 Silvestru
Luni	20 Mart. Ignățiu	1 Ian. 1900 a. n.
Mărti	21 S. m. Iuliana	2 Macariu
Mer.	22 S. m. Anastasia	3 Genoveva
Joi.	23 S. 10 m. de Crit.	4 Isabela
Viner.	24 C. m. Eugenia	5 Telesfor
Sâm.	25 † Nasc. D-lui I.	6 † Botez D lui

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 29 Decembrie 1899.

Măsura sêu	Calitatea.	Valuta austr.	
		fl.	cr.
1 H. L.	Grâu alb mai frumos	6	10
	Grâu mijlociu	5	80
	Grâu mai slab	5	60
	Grâu mestecat	4	50
	Săcară frumósă	3	40
	Săcară mijlociă	3	20
	Orz frumos	3	40
	Orz mijlociu	3	20
	Ovăz frumos	2	40
	Ovăz mijlociu	2	10
	Cucuruz	3	80
	Mălaiu	4	10
	Mazăre	6	40
	Lințe	9	60
	Fasole	4	50
	Sămēntă de in	10	—
	Sămēntă de cânepă	4	10
	Cartofi	—	85
	Măzărice	—	—
1 kila	Carne de vită	—	44
	Carne de porc	—	48
	Carne de berbec	—	32
100 kil.	Sêu de vită prospēt	25	—
	Sêu de vită topit	36	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Decembrie 1899.

Renta ung. de aur 4%	96.75
Renta de corone ung. 4%	94.45
Impr. câil. fer. ung. în aur 4 1/2%	99.60
Impr. câil. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.20
Oblig. câil. fer. ung. de ost. I. emis.	98.50
Bonuri rurale ungare 4%	93.50
Bonuri rurale croate-slavone	93.75
Impr. ung. cu premii	160.—
Bonuri pentru reg. Tisei și Seghedin	137.—
Renta de argint austr.	98.40
Renta de hârtie austr.	98.35
Renta de aur austr.	96.20
Leuri din 1860.	186.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	130.50
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	187.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	235.30
Napoleondori	19.26
Mărci imperiale germane	118.25
London vista	243.35
Paris vista	96.20
Renta de corone austr. 4%	98.80
Note italiene	89.70

Cursul pieței Brașov.

Din 30 Decembrie 1899.

Banconota rom. Cump.	9.06	Vënd.	9.10
Argint român. Cump.	8.80	Vënd.	8.85

Napoleond'ori. Cump.	9.53	Vënd.	9.58
Galbeni Cump.	6.62	Vënd.	5.65
Ruble Rusesci Cump.	127.—	Vënd.	128.—
Mărci germane Cump.	58.5	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.73	Vënd.	—
Soris. fonc. Albina	101.—	Vënd. 5%	101.50

Cursul burselor din 29 Dec. 1899.

	29 Dec.	Vind.
Basilica	6.50	7.—
Credit	202.25	202.50
Clary 40 fl. m. a.	63.75	74.75
Navig. pe Danubiu	155.—	162.—
Insruck	—	—
Krakau	9.—	21.75
Laibach	26.—	27.—
Zuda	61.25	66.25
Palfy	63.50	61.50
Crucea roșie austr.	20.10	20.50
do	9.80	10.50
do	—	—
Rudolf	27.—	23.—
Salm	36.25	37.25
Salzburg	30.50	31.50
St. Genois	85.75	86.75
Stanislaw	60	60.—
Tristine 4 1/2% 100 m. a.	155.—	—
do	80.—	—
Waldstein	90.—	96.—
do	12.7	13.75
Banca a. ung. 3%	123.—	123.80

Tîrgul de rimătóri din Steinbruch.

Starea rimătórilor a fost la 23 Dec. de 23,616 capete, la 26 Dec. au intrat 1341 capete și au eșit 983 capete rămânend la 27 Dec. un numer de 23,937 capete.

Se notéza mărfa: unguréscă e veche grea dela 41—41 1/2 cr. mărfa ungurésca tinéră grea dela 43—44 cr. de mijloc dela 42—42 1/2 cr. ușórá dela 41—42 cr. — Sârbéscă: grea 42 1/2—43 cr., de mijloc 42—42 1/2 cr. ușórá: 41—42 cr. kilogramul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.



Albuminul nutritiv

1 Kilo Tropon nutreste în așa mare măsură, ca și 5 Kilo carne sêu 180—200 ouă. Tropon se prefăce în corp, în sânge, fără a produce grășime. Intrebunțând Tropon regulat, are de efect o întărire însemnată atât la cei sănătoși cât și la cei debili. Se pótă adauga la ori și ca mîncare, fără ca sei alterede gustul. Prețul convenabil, ca o i și cine sel pótă procura.

Se capétă la farmaci și drogerii.

Tropon-Werke-Mülheim-Rhein.

Representanța generală pentru Austro-Ungaria:

M. Winkler, Wien 5, Wienstr. 55.

în curtea împératului, că dóră lupii fug de ómeni.

Supérat, cum era, după ce-și gátă lucrul în grajd, se duse în grădină, și începú a gândi, cum ar puté scápa din primejdiă.

Dér ori-cât își frământa mintea, nu afla nici un leac, ci încă mai tare cădea în desnădăjduire. Când era mai necăjit i-se ivesce înainte lupul — împératul lupilor — pe care l'a fost vindecat, și-l întrebă: „De ce ești așa de supérat și îngândurat, binefăcătorul meu?“ — „Da cum n'oiú fi! Impératul mi-a dat poruncă, ca pe mâne diminétă să-i umplu curtea de lupi!“ — „Nu te supéra nimic“, i dișe lupul. Aduce-i-vom atăta lupi, de-i va fi amar sufletul de ei; ia acéstă flueriță, sue-te în spatele mele fără de nici o frică, apoi tot flueră și dî din gură: câți lupi sunt în lume și 'n fêrá toți se vină în curte la împératul! M'ai înțeles?“ — dișe lupul. — „Înțeles“, răspuse Ionel.

Ionel făcú cum îl invétă, și se strîngeau lupii din tóte părțile ca frunța și iérba; care de care se grăbia să ajungă în

curtea împératului, și urlau, Dómne, de-ți luau auđul.

La acest sgomot nici împératul nu puté dormi, ci se sculă și eși în coridor cu împératésa și cu o fată ce aveau; de aci își vedú împératul óșpeții dorii. Adecă era curtea plină de lupi și tot mai veniau, sburau peste ziduri în curte și se îndesau în jurul lupului, pe care sta Ionel.

La acéstă vedeniă împératul, — că dóră și el e om ca ómenii, de ce e împérat — se îngrozi de atăta latină de lupi, ba se temea, că-l vor mánca cu tot ce are. Deci dișe cătră Ionel: „Nu te osteni mai mult, vor fi destui, ved că ești harnic și ce fágăduesc și împlinesci!“

Dér Ionel nu-l ascultă, așa era porunca lupului, și ciulea din urechi și se făcea, că nu-l aude; apoi tot sufla, după porunca lupului, și și lupii tot mai veniau. Așa erau lupii de mulți, de tot împrejurul curților sale de o poștă era plin de lupi.

Vedénd împératul, că s'a gátat cu gluma, și că s'o întors róta norocului — dicala: nu este suiș fără coborîș — rugă pe

Ionel: „Nu strînge alți lupi, că-ți dau jumătate din împérația!“

Dér Ionel nici acum nu-l ascultă, așa era porunca celui alt împérat, a lupului.

Acum vedéndu-se împératul cu itele încurcate, și 'n primejdiă, nesciind cu ce ímbuna pe Ionel, de voiă de nevoie îl rugă ast-fel: „Ionel, nu mai strînge alți lupi, că-ți dau tótă împérația și pe fata mea de soția!“

Acum dișe lupul cătră Ionel: „poți tăcé, dér spune-i să se țină de cuvânt, că decă nu, va fi mai réu.“

Ionel spuse împératului, de ce are să se țină și împératul fágădui, că va ímplini ce a fágăduit. Deci Ionel rămase la împératul, Țr împératul lupilor cu ceta lui se îndreptă spre pădure.

După ce s'an depártat lupii, Ionel intră la împératul, unde după ce salută cum știu el, dișe cătră împératul: „Așa dér, înălțate împérate, după fágăduința, ce mi-ai făcut, am să-ți fiu ginere!“

— „Da, da Ionel“, sunt îndestulit cu tine; de ađi încă facem rënduială, ca

mâne să-ți fiă cununia cu fata mea!“ — răspuse împératul.

Fata împératului n'a diș ba; de ce să dișă, că era de dat; de Ionel încă îi plăcea, că era frumúșel și cam spátos, măcar că nu era de neam. Așa era lumea pe atunci; fetele de împérat nu erau așa de alegétóre, cum sunt ađi fetele de rënd.

A doua dî se strînsé la nunta lui Ionel împérați și crai din tóte părțile, și-și petrecură, de nu-mi aduc aminte să fi auzit de așa petrecere, ba nici n'oiú auzi până-i porcul cu códă.

După nuntă, nuntașii s'au împraștiat care încótrău cárlig de sáțul, Țr Ionel apucă frênele cármuirii și cu nevastă-sa cu tot cármuesce și ađi, decă n'or fi murit.

(Auzită dela Ion Nestor, cojocar în Beiuș.)

Ștefan Tulvan,
invétător.